

4. Roczniak Statystyczny Pracy 2025. URL: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-pracy-2025,7,9.html>

5. Rimac Bilusic & Poloski Vokic. (2024). Digitalization of HRM for strategic human resource management orientation – logistic regression and dominance analysis approach. January 2024. *Strategic Management* DOI: 10.5937/StraMan2400011B.

6. Хронологія цифровізації України: як «Держава у смартфоні» підкорює світові рейтинги. URL: <https://speka.ua/business/xronologiya-cifrovizaciyi-ukrayini-yak-derzava-u-smartfoni-pidkoryuje-svitovi-reitingi-9xr37d>.

7. Irtyshev O. (2024). Trends in the development of HR technologies in the context of the development of the digital economy and society. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 9(1): 207 – 210.

УДК

Соломія БАС, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Вадим РАТИНСЬКИЙ, канд. екон. наук, доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА: ВІД СТРАТЕГІЧНОГО КАЛЬКУЛЮВАННЯ ДО ІНТЕГРАЦІЇ ДИНАМІЧНИХ РИНКОВИХ МЕХАНІЗМІВ

Solomiya BAS, higher education applicant

Scientific supervisor: Vadym RATYNSKYI, Ph.D.in Economics, Assos Prof.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR ENTERPRISE PRICING POLICY: FROM STRATEGIC COSTING TO INTEGRATION OF DYNAMIC MARKET MECHANISMS

Ефективна цінова політика є критично важливою для стійкого розвитку в умовах нестабільності ринку та посилення конкуренції, оскільки ціноутворення прямо впливає на фінансові результати підприємства.

Через непередбачуваність ринкової кон'юнктури традиційні підходи, засновані виключно на витратах, є недостатніми, вимагаючи трансформації обліково-аналітичної функції у проактивний інструмент управлінського контролінгу, здатний надавати дані для адаптивних та динамічних рішень. Цінова політика визначає комплекс рішень для досягнення стратегічних цілей, які мають ієрархічний характер, включаючи максимізацію довгострокового прибутку, збільшення частки ринку, створення іміджу (ціни "преміум-класу") та забезпечення короткострокового виживання.

Облікове забезпечення є фундаментом ціноутворення, надаючи достовірну інформацію про собівартість, яка слугує економічно обґрунтованою нижньою межею. Ключові дані включають: повні витрати для довгострокових рішень та змінні витрати для тактичних рішень. Вибір методу калькулювання впливає на оцінку ефективності та визначення цінових меж.

Оптимізація операційних витрат підвищує рентабельність, розширюючи діапазон можливих стратегічних цін. В умовах конкурентних ринків використовується цільове калькулювання, яке визначає допустиму собівартість на основі ринкової ціни та

бажаного прибутку. Це проактивна управлінська техніка, що забезпечує зниження витрат на етапі дизайну продукту.

Стратегічний вибір ціни базується на взаємодії витрат, цінності для споживача та цін конкурентів. Витратний метод є найпростішим, але ігнорує попит, що може призвести до втрати ринку.

На противагу, ринковий підхід фокусується на сприйнятій клієнтом цінності, дозволяючи досягати вищої маржинальності для унікальних пропозицій, хоча вимагає інтенсивного аналізу ринку. Конкурентний підхід критично важливий для прозорих ринків і потребує постійного моніторингу цін конкурентів.

Стратегічне ціноутворення є інтегрованим процесом: Variable Costing визначає нижню межу, VBP – верхню, а конкурентний аналіз – оптимальну ціну в цьому діапазоні.

$$\text{Target Cost} = \text{Market Price} - \text{Desired Profit}$$

Аналітичний інструментарій відіграє вирішальну роль у прогнозуванні фінансових результатів та оцінці ризиків. CVP-аналіз (Витрати-Обсяг-Прибуток) є центральним інструментом для оцінки впливу зміни ціни, обсягу чи витрат на прибуток, визначаючи точку безбитковості (BEP).

Для оцінки фінансової стійкості використовуються Маржа безпеки (MOS), яка показує допустиме скорочення витрат до BEP, та операційний важіль, що оцінює чутливість прибутку до зміни обсягів. Окрім того, аналіз цінової еластичності попиту є критично важливим для розуміння реакції покупців на цінові зміни та слугує основою для динамічного ціноутворення на ключові товари.

Сучасна цінова політика вимагає використання передових інформаційних систем. Динамічне ціноутворення — це стратегія управління доходами, що передбачає безперервну зміну цін залежно від попиту, конкурентів та запасів.

Успішна реалізація DP залежить від потужного фундаменту даних (ціни конкурентів, запаси, попит) та інтеграції систем: ERP як джерело внутрішніх даних, BI для інтеграції з зовнішньою інформацією, та Big Data з AI для предиктивної аналітики та автоматизованої оптимізації цін у реальному часі. Це перетворює ціноутворення на проактивну стратегію зростання.

Обліково-аналітичне забезпечення є критичним фундаментом цінової політики. Підприємствам рекомендовано: посилити роль обліку витрат (Variable Costing для нижньої цінової межі); перейти від Cost-Plus до ринкових стратегій (VBP, Target Costing для забезпечення рентабельності); активно інтегрувати аналітичний інструментарій (CVP, Маржа безпеки, оптимізація витрат); та впроваджувати технології динамічного ціноутворення через ERP, BI та AI для моніторингу конкурентів і оптимізації цін.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на модифікацію CVP-аналізу для багато-продуктового виробництва та вивчення етичних аспектів алгоритмів динамічного ціноутворення.

Література:

1.Ващенко О. Розробка цінової політики підприємства в сучасних ринкових відносинах України. Вісник Університету «Україна». 2025. № 13 (40). URL: <https://economics.com.ua/s215-rozrobka-cinovoyi-politiki-pidpriemstva-v-suchasnih-rinkovih-vidnosinah-ukrayini>

2.Михайленко О.В., Лаленко Т.В. Управління витратами і цінова політика на підприємстві. Економіка та суспільство. 2017. № 12. С. 304-309. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/50.pdf

3.Правдюк, Н. Л. (2017). Цінова політика щодо товарної продукції підприємства: обліково-аналітичний аспект. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*, (1(36)), 153–172. [https://doi.org/10.26642/pbo-2017-1\(36\)-153-172](https://doi.org/10.26642/pbo-2017-1(36)-153-172)

4.Vahid Ashrafimoghari, Jordan W. Suchow. A Game-theoretic Model of the Consumer Behavior Under Pay-What-You-Want Pricing Strategy [Електронний ресурс]. *arXiv*. 2022. URL: <https://arxiv.org/abs/2207.08923>

5.Renzhe Xu, Xingxuan Zhang, Peng Cui, Bo Li, Zheyang Shen and Jiazheng Xu. Regulatory Instruments for Fair Personalized Pricing. *arXiv*. 2022. URL: <https://arxiv.org/abs/2202.04245>

6.Erik Eyster, Kristóf Madarász, Pascal Michaillat. Pricing under Fairness Concerns. *arXiv*. 2019. URL: <https://arxiv.org/pdf/1904.05656>

7.Ludwig Dierks, Sven Seuken. The Competitive Effects of Variance-based Pricing. *arXiv*. 2020. URL: <https://arxiv.org/pdf/2001.11769>

УДК 330.3

Олена БЕРЕТЕЦЬКА, канд.екон.наук, доцент

Василь СОЛЕВИЧ, здобувач вищої освіти

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ВИКЛИКИ ТА ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ

Olena BERESTETSKA, Ph.D, Assos Prof.

Vasyl SOLEVYCH, higher education applicant

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

THE ENVIRONMENTAL COMPONENT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES: CHALLENGES AND MANAGEMENT TOOLS

В сучасних умовах децентралізаційних перетворень екологічна складова сталого розвитку територіальних громад набуває особливої актуальності. Значна частина повноважень та ресурсів переходить на місцевий рівень й зумовлює зростання відповідальності органів місцевого самоврядування за стан довкілля, раціональне використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки населення. Місцеве самоврядування визнається як ключовий фактор у побудові сталого майбутнього, оскільки воно найкраще розуміє місцеві потреби та може приймати зрозумілі та ефективні рішення на місцевому рівні. Завдяки активній участі місцевих органів управління, виконання принципів сталого розвитку стає більш реалізованим і зручним для місцевих громад [2].

Відомо, що дослідники виділяють три основні підсистеми для міських територій: «соціальне середовище», «природне середовище» та «технічне середовище», між якими відбуваються складні соціоекономічні та екологічні зв'язки у міських громадах [3].

Одним із важливих екологічних завдань для керівництва громад є забезпечення «соціального» та «технічного» середовищ через збалансоване використання природних ресурсів, що допомагає територіальним громадам ефективно протидіяти екологічним викликам через систему взаємопов'язаних управлінських, економічних та соціальних механізмів: